

Верига Юстина, к. е. н.,
професор, e-mail. verigaua@gmail.com,
Титаренко Ірина, к. е. н.,
e-mail. irinatitarenko14@gmail.com

ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМПАНІЙ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ТИПУ ТА УПРАВЛІННЯ ЇХ ДІЯЛЬНІСТЮ

Верига Юстина, Титаренко Ірина
ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ КОМПАНИЙ
ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОГО ТИПА И
УПРАВЛЕНИЕ ИХ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ

Veriga Yustina, Titarenko Irina
FUNCTIONING OF COMPANIES OF
BUSINESS TYPE AND MANAGING
THEIR ACTIVITY

Динаміка економічного розвитку в сучасних умовах господарювання все більшою мірою передбачає активне реформування управління компаній підприємницького типу.

Сучасний етап розвитку економіки країни демонструє активні структурні зміни та дієве просування нових форматів, проте нині недостатньо розробленими залишаються питання формування ефективного механізму управління компаній підприємницького типу, вміння застосовувати методи і засоби збору, передачі, обробки інформації та прийняття рішень на їх основі.

Визнання важливості управління загальної системи управління діяльності підприємств і компаній підприємницького типу, як особливого виду діяльності, передбачає наявність у суб'єктів цієї діяльності особливого стилю і типу господарської поведінки, певного напрямку функціонування, обумовлене актуальністю дослідження проблемних теоретичних, методичних і практичних аспектів управління.

Питання теоретичного обґрунтування доцільності використання системного підходу до управління підприємством, визначення його як організації і системи та виокремлення її окремих складових, знайшли своє відображення у роботах таких українських науковців: О. Березіна, С. Борсука, В. Власенка, В. Герасимчука, В. Голікова, О. Кузьміна, В. Ткаченко, М. Чумаченка, Л. Шимановської-Діаніч, а також зарубіжних – В. Афанасьєва, В. Гегеля, Г. Кіпермана, І. Кузнєцова, Ф. Тейлора, М. Федоренка та інших.

Результати досліджень вищезазначених науковців доводять, що підприємство як об'єкт управління можна розглядати і як організацію, і як систему, яка складається з певних елементів і підсистем, що взаємодіють між собою і, крім того, як активну систему, що має тісні взаємозв'язки із зовнішнім середовищем, і не тільки є залежною від нього, але і може впливати на нього.

Слід відзначити, що в контексті дослідження пропонуємо розглядати компанії підприємницького типу та підприємство, як господарські одиниці, яким притаманні тотожні підходи до методів управління.

Перша спроба ґрунтувалася на ідеї доцільності, прихильники якої, зазначали, що організація – це доцільне поєднання частин цілого для досягнення певної мети, або навіть певний соціальний механізм для реалізації організаційних, групових та індивідуальних цілей.

Аналіз низки наукових праць [1–3] дозволив зробити висновок, що досліджуючи підприємство як систему, науковці розглядають його з функціональної, виробничо-технічної, організаційної, соціальної, економічної, інформаційної, екологічної, адміністративно-правової та інших точок зору.

Підприємство являє собою складну систему, тобто сукупність взаємопов'язаних частин, які формують цілісність для досягнення певної мети. Крім того, проведений нами аналіз наукових праць, які присвячені питанням класифікацій систем і визначенню їх видів і типів [4] дозволив стверджувати, що підприємство можна віднести до соціально-економічних систем.

Кожна підприємницька структура (компанія) є одночасно складною системою, що пов'язано з тим, що сума властивостей елементів, які входять у систему, не дорівнює властивостям самої системи.

Управління такою системою визначається і обмежується властивостями двох типів: базовими властивостями, які характерні для будь-яких типів систем і специфічними властивостями, які характеризують конкретні види систем, зокрема, соціально-економічні.

Отже, будь-яка система виступає сукупністю взаємопов'язаних елементів, які знаходяться у відносинах і взаємозв'язках, вона може розмежовуватися на функціонально і структурно обмежені блоки елементів – підсистеми.

При цьому якість виконання характеризується величиною відхилення фактичного значення виробничого параметра від його заданого значення; адаптивність, тобто фактична зміна цілей функціонування при зміні умов функціонування системи. Організаційна система компанії підприємницького типу містить виробничу і організаційну структуру управління підприємством і виробничими підрозділами, а також зв'язки між виробництвом і управлінням, між підприємством і зовнішніми організаціями.

Узагальнення наукових напрацювань дає підстави дійти висновку, що підприємство та компанія підприємницького типу можна розглядати:

- з функціональної точки зору, тобто використовуючи функціональний підхід, вищезазначені науковці найчастіше виділяють такі його функції: виробнича, економічна, інноваційна, інвестиційна, ресурсна, містоформуюча, соціальна, розвиваюча, інформаційна, антикризова, консолідуєча, маркетингова тощо;

- з виробничо-технічної точки зору і використовуючи маркетинговий підхід, вчені звертають увагу на те, що воно як виробничо-технічна система може функціонувати тільки за наявності попиту на його продукцію з боку споживачів.

З метою реалізації вищезазначених функцій підприємства та створення умов для реалізації продукції і задоволення попиту споживачів найчастіше використовують системний підхід і пропонують виділяти такі головні складові (підсистеми) підприємства як соціально-економічної системи: економічна; соціальна; виробничо-технічна.

Розвиваючи питання щодо підходів до розподілу підприємства, на підсистеми, пропонуємо використовувати два додаткових теоретичних підходи: управлінський і ресурсний.

Усі внутрішні характеристики пов'язані між собою і утворюють робоче середовище – певну сукупність внутрішніх змінних, які за допомогою процесу управління модифіковані і пристосовані до потреб підприємства.

Таким чином, підприємство та компанії мають властивості, які притаманні складним відкритим цілеспрямованим соціально-економічним системам, а саме:

- воно здійснює певні процеси протягом життєвого циклу продукції;
- реагує на зміну зовнішнього оточення і самостійно забезпечує свій розвиток (володіє властивістю самоорганізації);
- має характерне для складних систем поєднання властивостей цілісності та відокремленості, які певним чином впливають на її функціонування та розвиток.

Вважаємо, що компанія підприємницького типу являє собою складну систему, тобто сукупність взаємопов'язаних частин, які формують цілісність для досягнення певної мети, а також відповідного рівня до їх діяльності.

Список використаних джерел

1. Герасимчук В. Г. Розвиток підприємства: діагностика, стратегія, ефективність : [монографія] / В. Г. Герасимчук. – К. : Вища шк., 1995. – 167 с.
2. Козаченко А. В. Управление крупным предприятием : [монографія] / А. В. Козаченко, А. Н. Ляшенко, И. Ю. Ладыко. – К. : Либра, 2006. – 384 с.
3. Контролювання та регулювання економічного розвитку підприємства: проблеми, методологічні та прикладні аспекти : [монографія] / О. С. Кузьмін, С. В. Князь, Н. О. Шпак, В. А. Новицький. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2006. – 148 с.
4. Шимановська-Діанич Л. М. Управління розвитком персоналу організації: теорія і практика : монографія / Л. М. Шимановська-Діанич. – Полтава : РВЦ ПУЕТ. – 2011. – 430 с.